

Sobre textos de Cunqueiro

BALBINA DA FURCADA

Así pasou un ano. Unha mañá de maio Balbina arrimouse ao palleiro, sempre na man dereita uns grans de trigo, e adormeceu. Ao despertar mirou arredor, que se esquencera de ónde estaba, e veu, mesmo a carón dos seus pés, un ovo.

Era a posta dunha galiña voandeira, desas que non queren niño e poñen onda lles cadra. ¡Un ovo branco, como os que puxera ela! ¿El nono poñería agora, quizabes non sentindo nada porque estaba dormida? Si, era un ovo dela, igoal aos que puxera noutrora.

Colleuno con muito medo e muito amor.

-¡Meu filliño! ¡Meu caravel!

A ORELLA DEREITA DE ANTÓN DE LEIVAS

-¡A mar! ¡Escóitase
a mar como nas
caracolas mariñas!

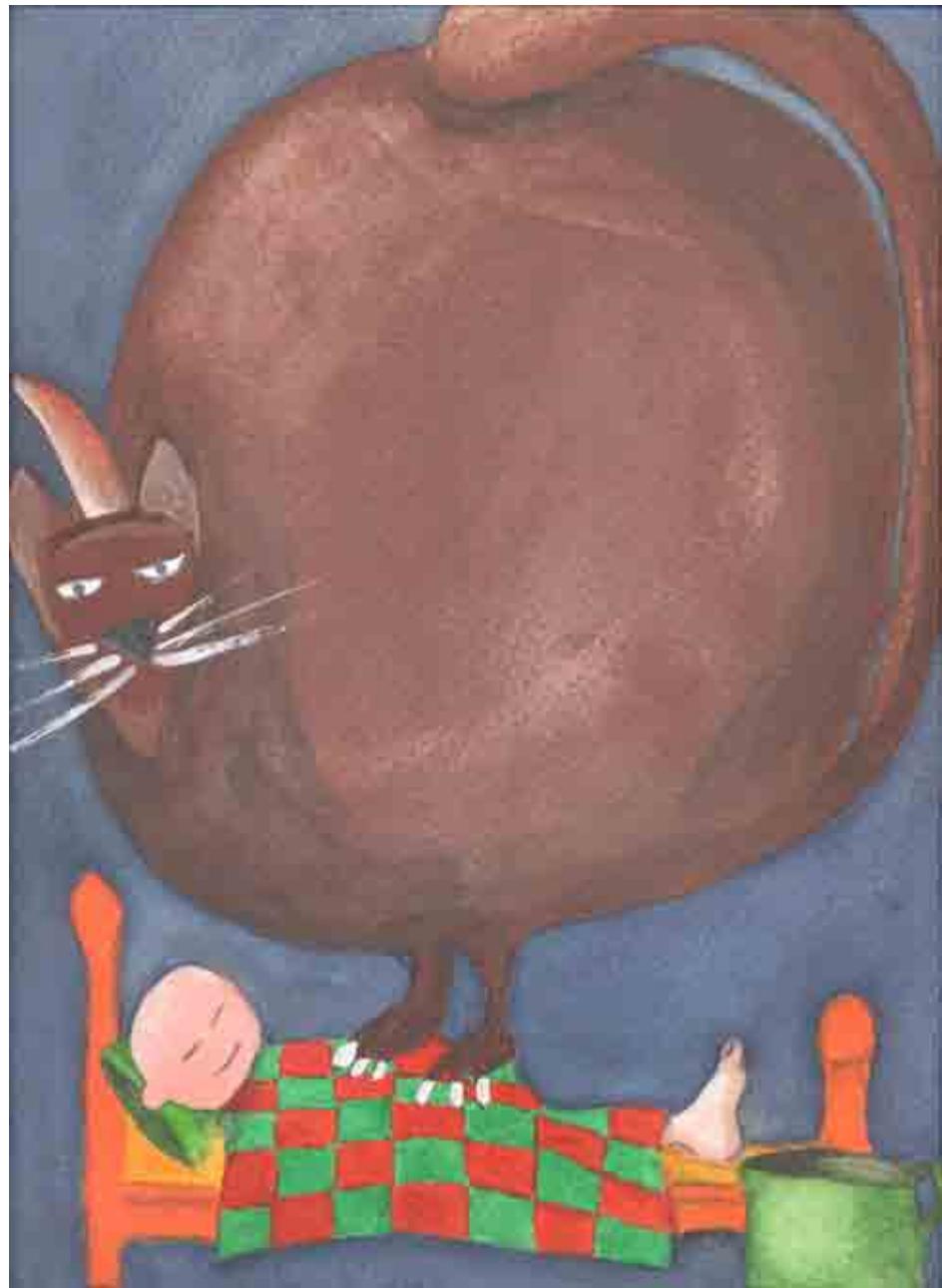
E dende entón muita
xente, especialmente
nenos, quería escoitar
a mar na orella de
Antón de Leivas.
Hasta quixo María
de Don, unha moza
mui garrida, que
nunca lle fixera caso a Antón. María agora pasaba as horas escoitando a mar na orella
de Antón, e sorría. E tal foi a cousa que fixérонse noivos, e casaron. María díolle a
Antón que non quería que a coruñesa, a viúda do garda forestal, volvese endexamais a
escoitar na súa orella o mar de Orzan. Nenos, os que quixeran.

MARCELINO PARDO

O gatipedro arrástrase deica
a habitación onde durme un
neno, e comeza a verquer
auga polo corno, que gotea
no chan. O neno, en soños,
escoita aquela pingada
enseguida, que o convida a
mexar, e cásque o obliga a
elo. Eso, repito, pasáballe ao
Marcelino Pardo.

O pai pegáballe,
a nai desesperaba,
os irmáns bulrábanse del,
o mesmo que os
compañeiros de escola
aos que chegara non se
sabe como a nova das
humidades nocturnas
De Marcelino.

O CORVO ESTANISLAO

Pepe de Vence considerou o caso: o corvo estaba diante del, fraque, envellecido. Despois de todo, nacido por derriba das súas xesteiras de Abroso, e criado e mantido nas súas leiras, era cáseque da súa propiedade, cando non da súa familia. Pra sere o más rico do val soio lle faltaba ser o dono do corvo Estanislao.

-Pois cala todo- díxolle Pepe ao corvo-, e conta co leite, coa carne de obriga, co bisté á plancha, e si cadra haber peixe fresco, pois co peixe fresco. ¿E non queres ningún xarabe, nin bicarbonato, nin nada de botica?

AMADEO DE SABRES

Descolgou Amádeo o paraugas vello, e vai este e asubiou. Dixo:

-¡Coidaba que me esquencías, home!

Ou algo parecido. Amádeo non lle dou importancia ao asubío do paraugas vello, e púxose sin máis camiño da feira de Negreira. Pro aquel asubío do paraugas foi o anuncio

doutros asubíos
do propio paraugas
e de outros obxectos
propiedade de
Amádeo. Por
exemplo, estaba
sentado aos pés
da cama dubidando
si calzar os zapatóns
de goma ou os zocos,
cando estes
asubiaron. Decían
algo así:

-¡A ver si nos dás
Gastado, Amadeo!

AURELIO E MAILA XITANA

-*¿Te la digo, resalao?*

Aurelio respondeulle que non señora, que levaba muita presa, pro a xitana poñíaselle diante e non lle deixaba seguir camiño.

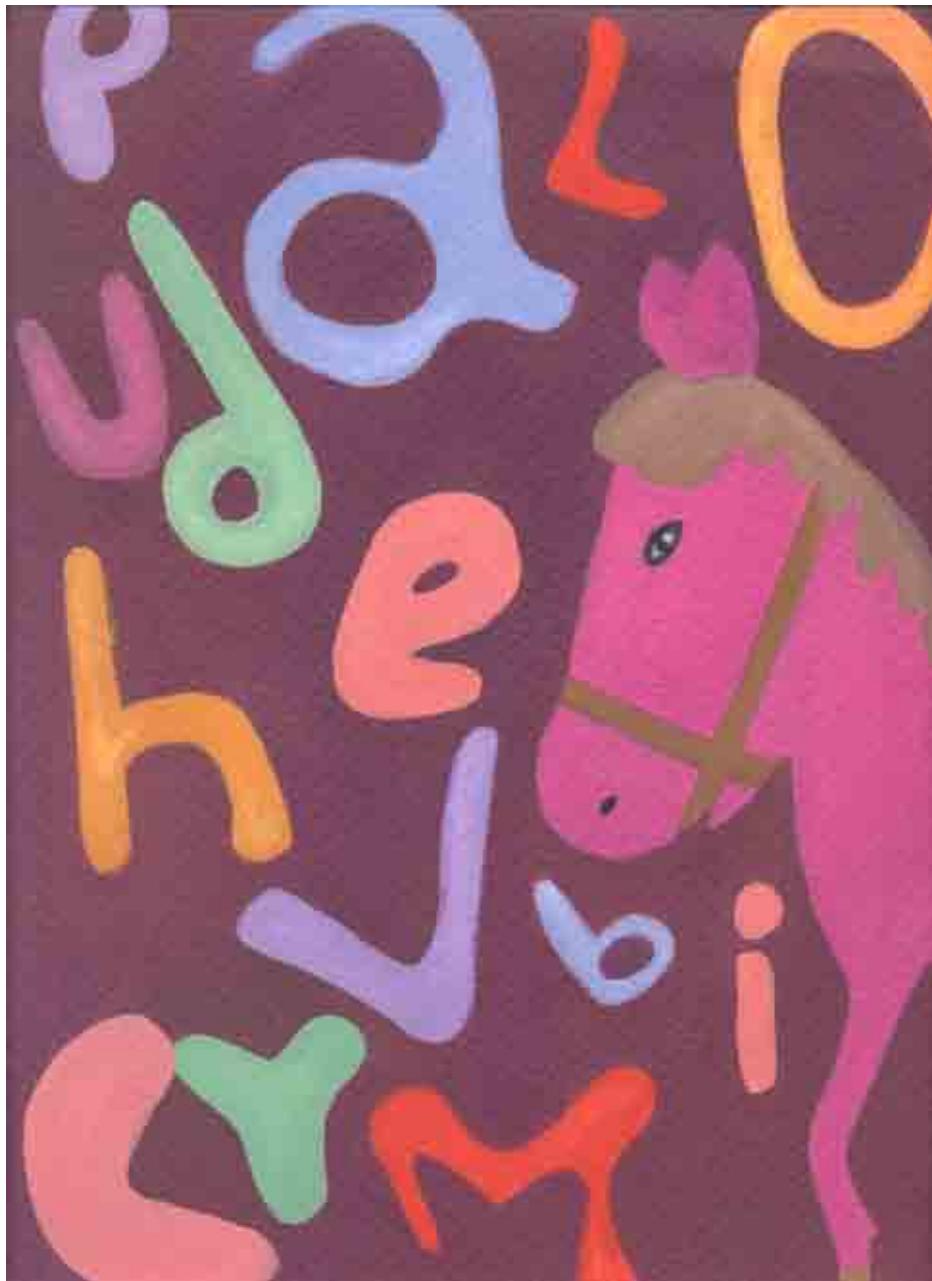
-*¡Por dos pesetas te echo un baile, galán!*

Aurelio tiña medo de perder o coche e apartou, quizabes algo desconsiderado, á xitana.
-*Déixame, coño!*

A xitana púxose de pé no áer:

-*Toda esta falta de respeto me la vas a pagar en quesos!*

O CABALO DE ALBERTE MERLO

Este foi o comezo das longas conversas que durante varios meses mantiveron Alberte e o seu cabalo. Falaban, según Alberte, de política, de contribucións, de cómo foran os prezos na derradeira feira de Noia, e de vodas e de difuntos. Un día o cabalo díxolle a Alberte que non lle gustaba que lle chamasesen Moro, e que millor sería que lle buscase un nome más decente, aínda que fose francés. Alberte consultou cun mestre de Muros, mui amigo de seu, e este díxolle que lle chamase ao seu Moro simplemente como lle chaman aos caballos en Francia. Que lle chamase Cheval.

DON FELICIO ESCRIBE DENDE O OUTRO MUNDO

A pluma, ao decatarse de que Manuel ollaba pra ela,, volveu ao seu sitio na escribanía. Pola mañá, Manuel consultou o asunto coa muller e mailos cuñados, e todos sospeitaron que ben puidera ser don Felicio o escritor. Levaba sesenta anos morto, pro ben podía ter agora mesmo algo urxente que decir aos descendentes, e permiso de quen mandase ónde estaba pra decilo.

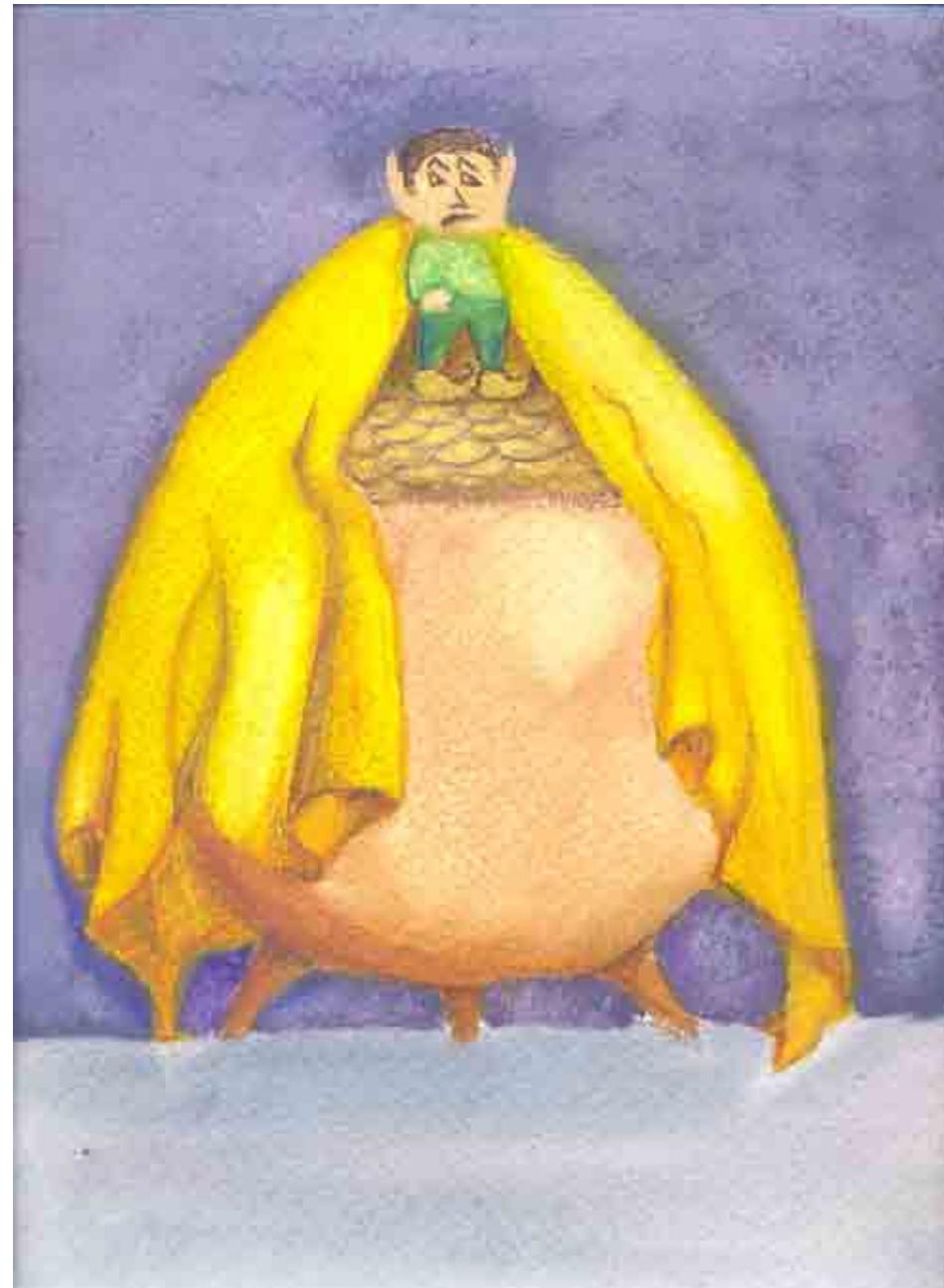

O ENANO DAS BURLAS

E naquel mesmo deixou de ser tatexo. Enchéronse os ollos de bágoas, e vai e ofreceulle ao enano do tesouro o chourizo que tiña na man e o viño que aínda quedaba na bota. Regresou cantando a Corbelle, e aquela mesma serán saíu a ver si atopaba a Pepita do Forno. O señor cura, don Roxelio, foi chamado a opinar.

-¡*Similia similibus curantur!*
dixo en latín. E engadiu:

-¡Ese enano, o que é, é un coñón!

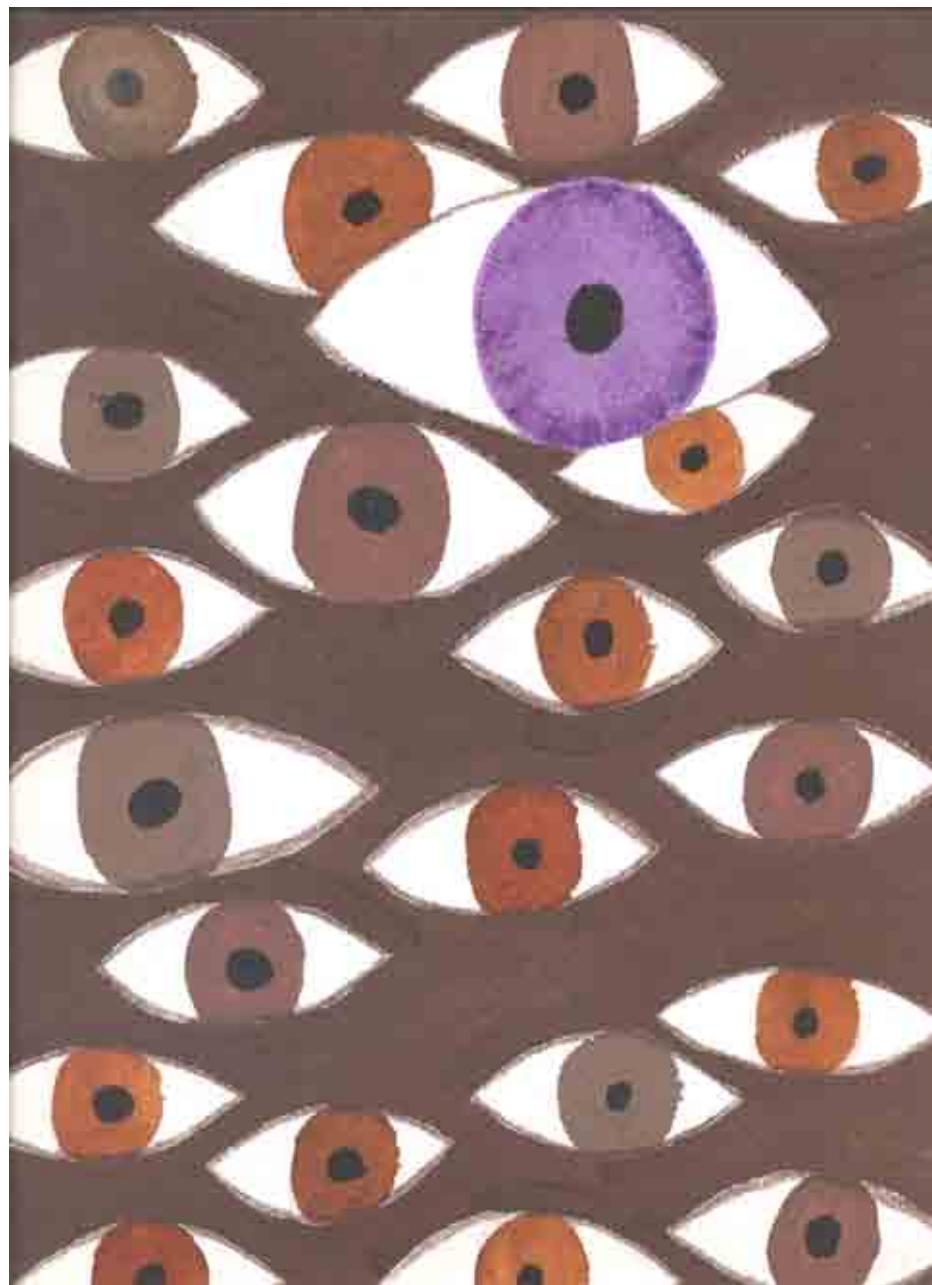
NOVAGILDO ANDIÓN

E un día calquera,
sendo feirón en Villalba,
Novagildo, así que
desembarcou o porcino,
púxose nunha esquina
co seu violín, e tocando
o que sabía, cantou con
fermosa voz. Unha
sobriña súa vendía as
letras e pasaba o
platiño. E dende entón,
en toda feira ou
mercado ao que iba,
Novagildo, aparcado o
autobús, tiraba de violín
e seguido da sobriña iba
aos seus crimes.

PADÍN DE CARRACEDO

Todo se sabe nas aldeas e esto sópose tamén, e a Consolación comezou a recibir en segredo a mulleres en estado que querían ter fillos cos ollos da coor do ollo de cristal de Padín. Este viu que aquello era negocio e montou o que el chamaba “unha estación de servicio”. A preñada viña poñerse no ventre o ollo e durmía na casa. Por cada sesión nocturna, e o café con leite e pan da mañán, vinte pesos. Algunhas veces falla o experimento, promuitas outras non, e xa había xogando nas eiras de por alí nenos con fermosos Ollos da coor da violeta.

PECHADO POR DEFUNCIÓN

O mestre apeouse do cabalo diante da fiestra, colleu todo o que había no escaparate, meteuno nas alforxas, e volvendo a montar a cabalo entrou pola fiestra, xa que non era unha fiestra senón unha portalada ancha. A fada pechou a porta tras o xinete, e puxo un letreiro por fóra denantes de pechar. A porta desapareceu, pro o letreiro estaba alí, na pena redonda.

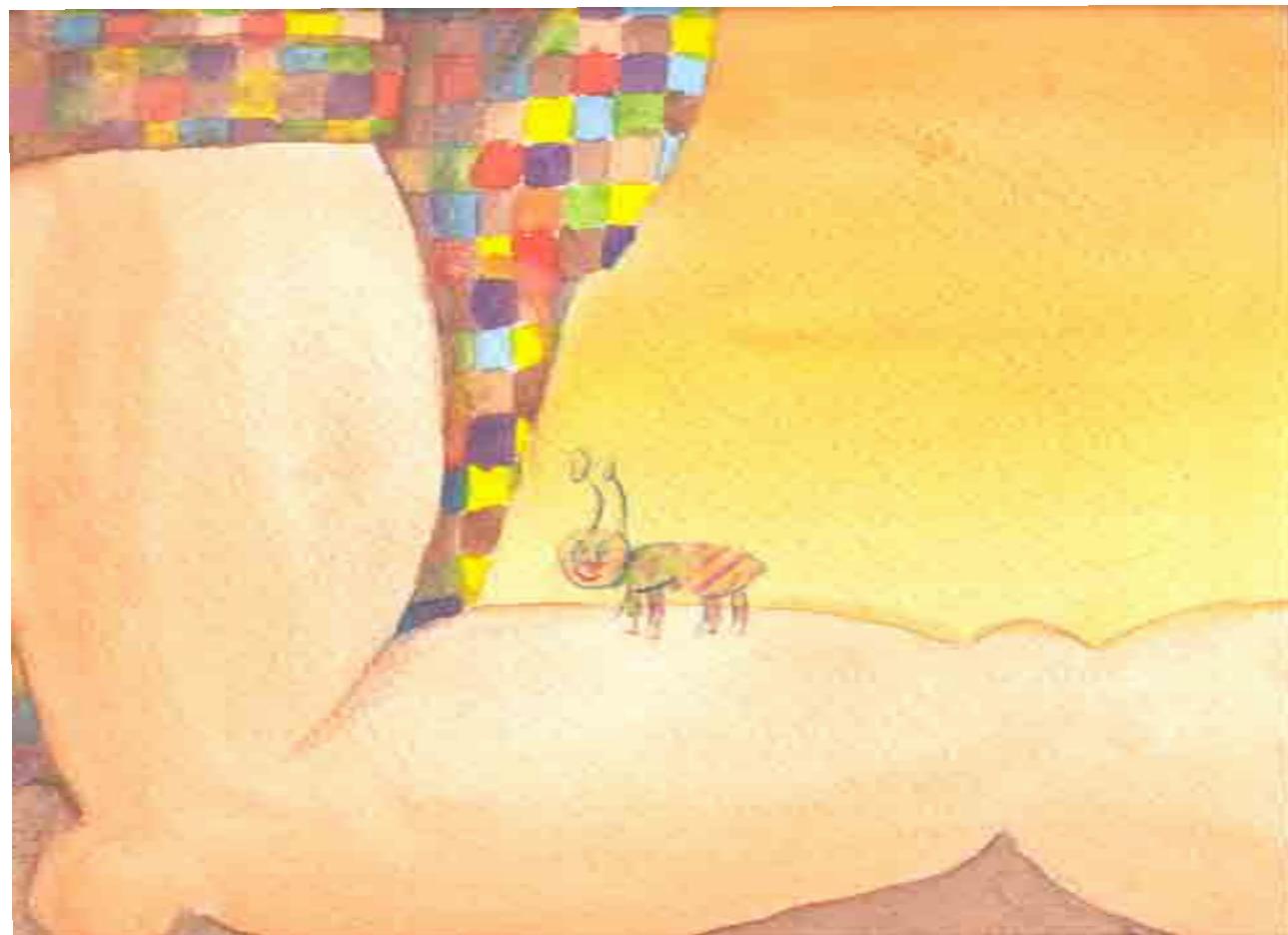
O Felipe baixou de onda estaba a que estaba escrito naquel pedazo de cartón. Decía, en boa letra:
**PECHADO POR
DEFUNCIÓN.**

PEDRO BRAVO

Un día a húngara tivo muita febre e chamou a Pedro. Estaba na cama, cunha pelerina amarilla. A húngara era domadora de pulgas, e traballaba no teatro que chamaban de don Porfirio, e coa febre que lle viñera, non ousaba dar de xantar ás pulgas no brazo derecho, como soía, porque tiña medo de que enfermaran e morresen.

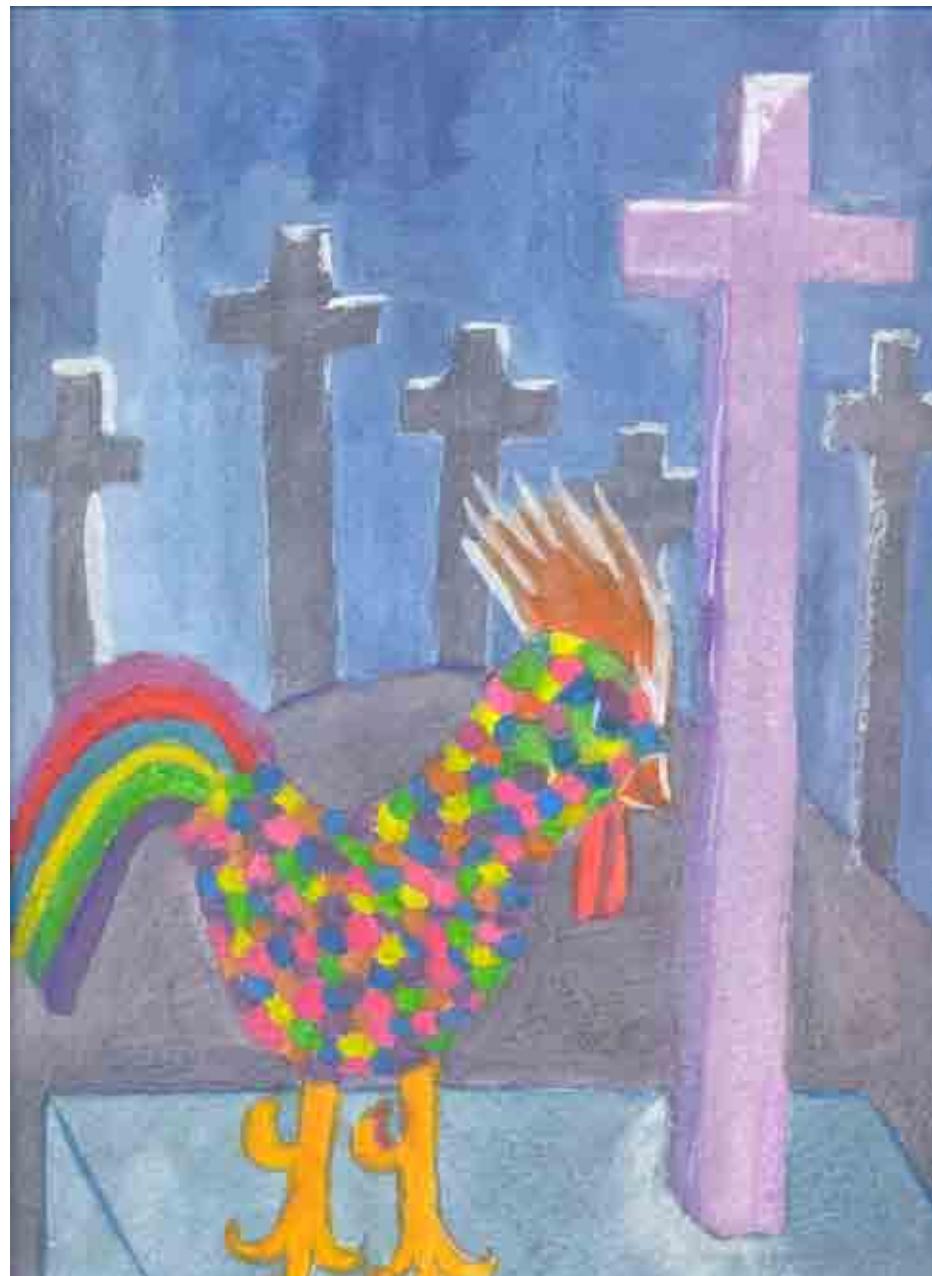
E valían un capital.

A húngara, que se chamaba condesa Mistia, pediulle a Pedro que se prestase a darrle ás pulgas xiquer o almorzo. Pedro quitou a chaqueta, e maila camisa, e puxo o brazo. A húngara fixo pasar a esta as pulgas, que estaban nunha caixiña de cristal.

PELETEIRO DA BOUZA

Finouse Peleteiro e non se sabe cómo o galo apareceu no camposanto cando lle daban paz ao seu amo. Quería meterse con el no nicho. Tiveron que botarlle man e metelo nun saqueto. O fillo Eusebio, de volta na casa, deciciu matalo e comelo con arroz. Xa na mesa toda a familia, tivo un escrúpulo, e denantes de probar bocado, santiguouse. E dixo:
-¡Que santa gloria haxa!
E toda a familia respondeu:
-¡Amén!
O que eu non sei é si o gloria foi polo pai ou polo galiño.

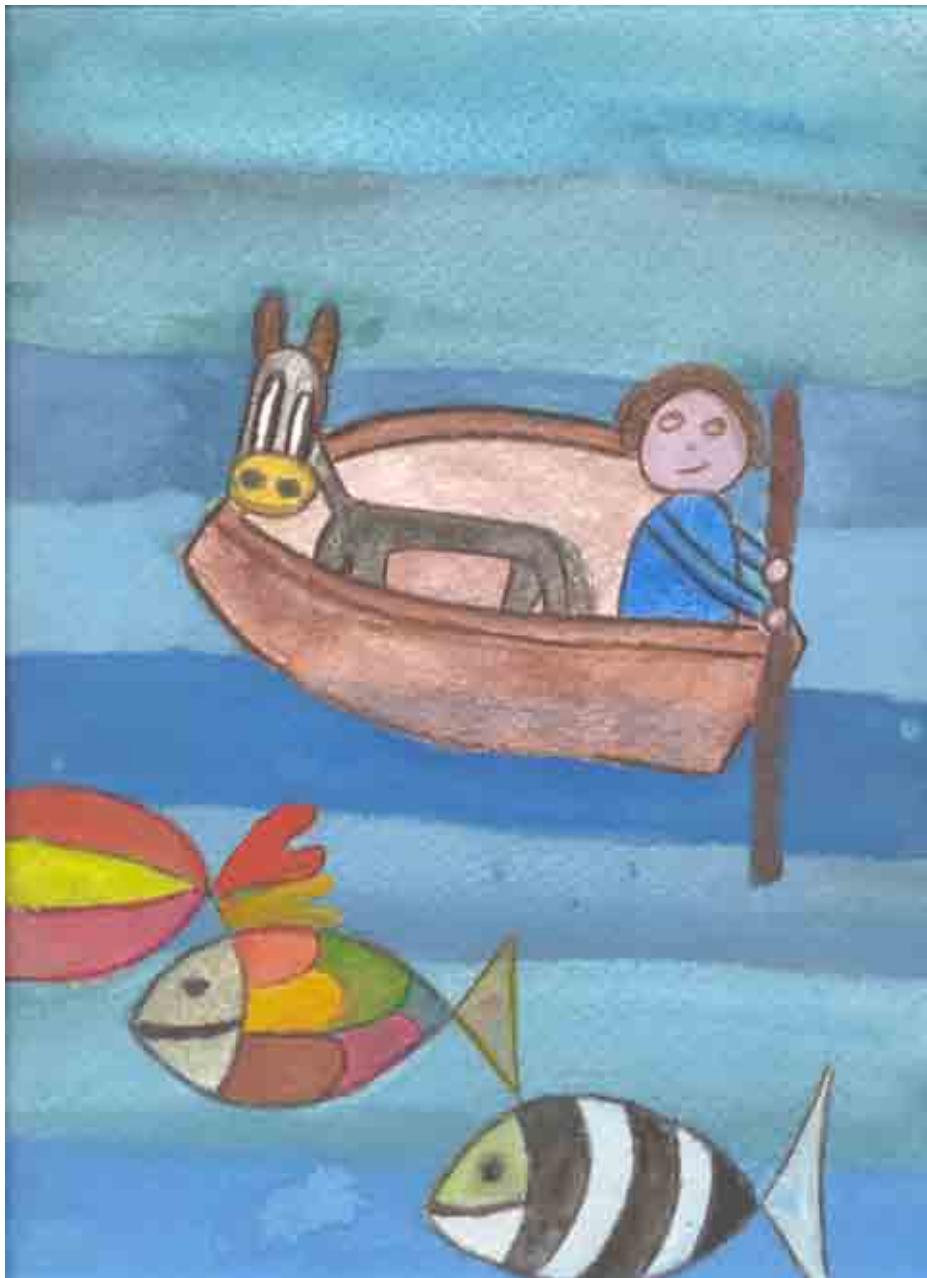
A TÍA REMEDIOS

Traguía no equipaxe,
herdo da condesa, un
can, o canciño
Napoleón. Era un
lanudo branco,
pequenijo, de cara e
media de longo, o fuciño
azul e os ollos
dourados. Vaia, o ollo
esquierdo dourado,
redondo como unha
moeda de ouro cortada
pola raia negra da
pupila, e o derecho tíñao
postizo, que o perdera
nun accidente, e no seu
lugar puxéranlle un
axóuxere.
Un axóuxere de ouro.

RAMIRO DA BARCA

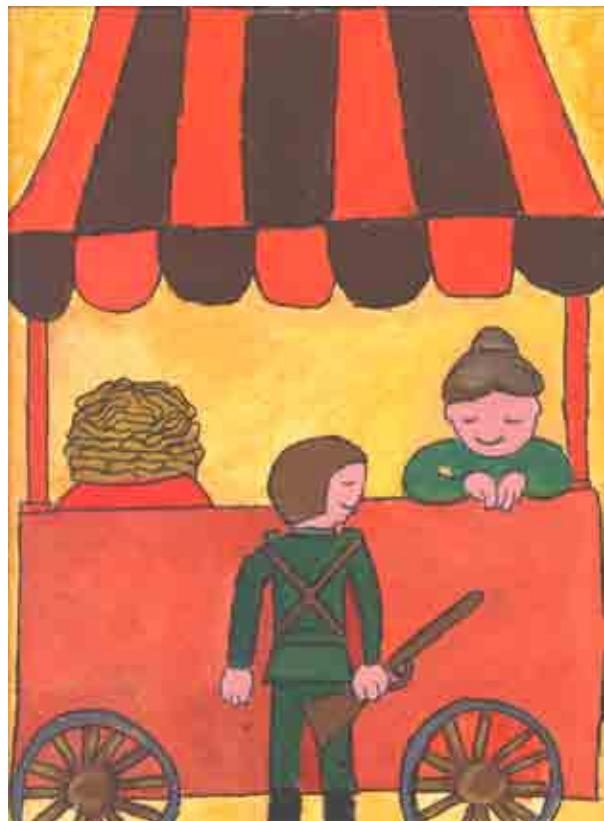
A barca do bisavó e do avó de Ramiro non era propiamente unha barca, senón un caixón, que se sirgaba cunha corda tendida de ribeira a ribeira, e o patrón axudaba cunha pértega de guía. Na barca pasaba o río xente, pero tamén porcos, xatos e algúns cabalo. E máis dunha vez pasaron no caixón, pintado de vermello, viaxeiros que non eran do país, que ben se lles vía que eran de lonxe pola fala e pola vestimenta.

XOSÉ LIÑEIRAS

Pepiño explicoulle ao tratante que si el buscaba xente con seis dedos era porque estimaba que todos os seis dedos do mundo eran parentes de seu, que debían vir dun avó común, quizabes de denantes dos mouros, e conocer un seis dedos sería cococer un primo ou un sobriño. E que todos os seis dedos, polo menos os galegos, debían xuntarse unha vez ao ano, e tratar de casarse entre si, que habería mulleres de seis dedos, ou casar un fillo dun seis dedos cunha filla doutro seisdedos, e ao millor os seis dedos chegaban a impoñerse ás outras xentes.

TRISTÁN GARCÍA

-¿Ti eres ese que andas coa teima
de atopar unha muller que se chame Isolda?

-Si señor.

-Pois en Venta de Baños hai unha viúda dese nome.

-¿Nova ou vella?

-¡Que sei eu! Coido que é churrera...

-¡Bos días! ¿Vostede é a señora Isolda?

-¡Servidora! -respondeulle a velliña, sorríndolle.

-¡É que eu son Tristán e viña a conoce-la!

A velliña pechou os ollos e agarrouseao amosador
pra non caír.Bágoas rodaban polas súas meixelas.

-¡Tristán! ¡Tristán querido! puido decir ao fin-

¡Toda a miña mocedade aguardando a coñecer un mozo
que se chamase Tristán! ¡E como non viña, caseime cun tal Ismael, que era de Madrid!

Tristán saludou militarmente, e despacio volvese á estación a agardar o príxeiro tren para León. Cando este chegou e Tristán subía ao vagón de terceira, apareceu a señora Isolda, con un paquete de churros. Doullo a Tristán e bicoulle a man.

Non se dixerón nada.

Cousas así soio pasan nos grandes amores.